

ლიტერატურული განცემი

№68 17 თებერვალი - 1 მარტი 2012

გამოშეს მო კვირაში ერთხელ, აარასპერისტი

ფასი 50 თეთრი

როსტომ ჩხეიძე

IV-V

კატო ჯავახიშვილი

VI-VII

გურამ დოჩანაშვილი

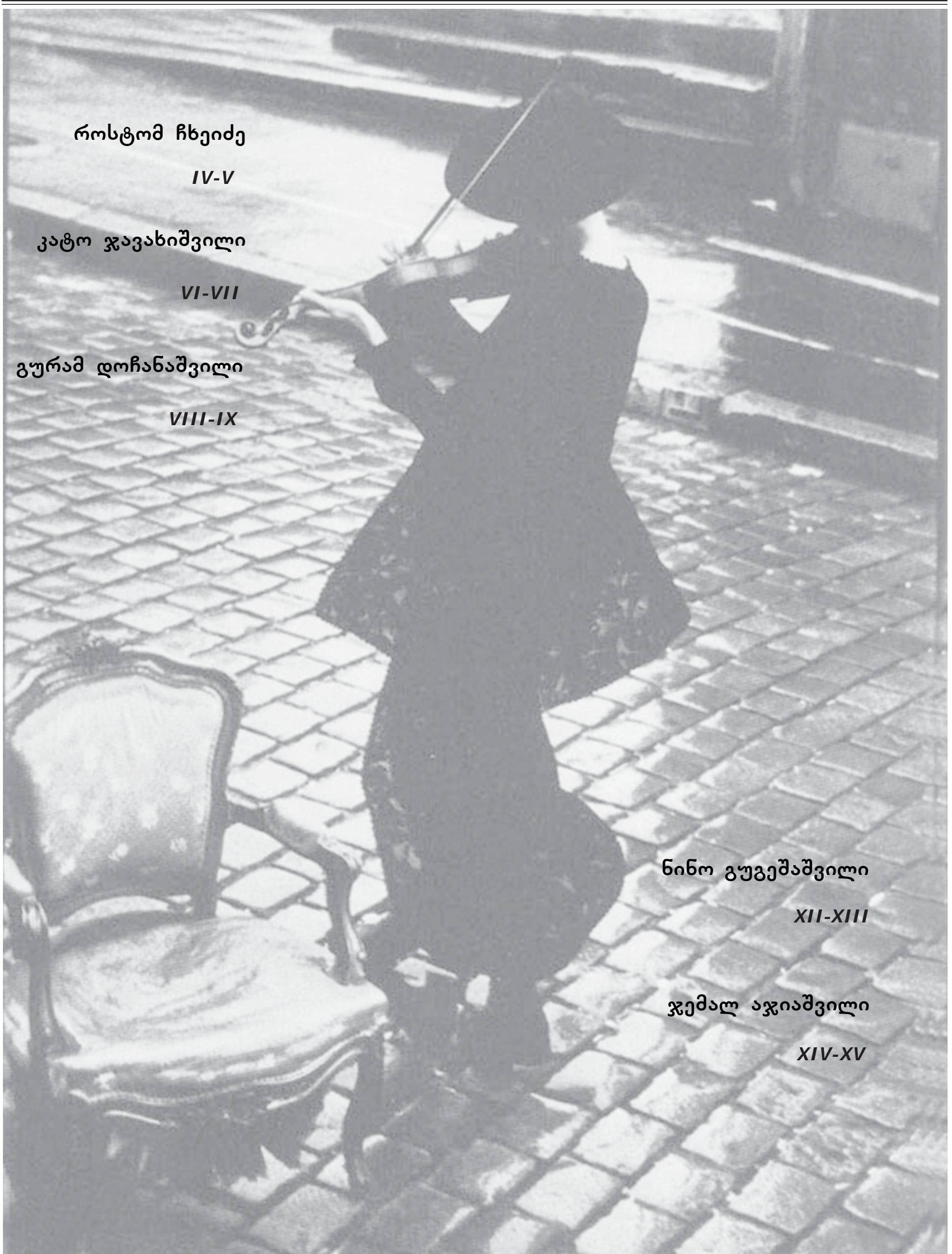
VIII-IX

ნინო გუგეშაშვილი

XII-XIII

ჯემალ აჯიაშვილი

XIV-XV

კატო ჯავახიშვილი

გედილებები

თუ სიკვდილი იყო, მაშინ უნდა მოგეეალი, მდინარეს თავქვე რომ დავუყევი და ამდენ ნამოყოლილ შლაში, ხან ყელამდე ვეფლობოდი, ხანაც გადაქცეულ ხეებს შორის ნაფოტივით ვეჩხირებოდი.

თუ სიკოცხლე იყო, მაშინ რად არ მაცოცხლე, მოულოდნელი სიხარულებით უანგბადის ბალონივით რომ დამტენე, და მწვერვალზე ასული კაცივით უჟაერობა მიხუთავდა სულს.

მამა ხარ ჩემი.

თავზე ბადრაგივით მადგახარ და სიცხიან ტუჩებზე წვეთ-წვეთობით მასხამ იმ მღაშე მოლოდინს, იმ ზღვები მოლოდინს, მე რომ ვიხრიბოდი და შენ რომ გამორბოდი. მე რომ ვიხრიბოდი და შენ რომ მშეელოდი. მე რომ ვიხრიბოდი და შენ არ მტოვებდი. ეხლა კი, წყალი მინდა და მარილს მალოკინებ. ჩამომიგდე ჩემს ხაროში ის ფერხორციანი დღეები: ნაადირუები ბარკალი, მწიფე ლამეები, საგსემთვარობის სიზმრები, მოლოდინის წყალდიდობები, ყველაფერი ერთად ჩამომიყარე, ძვლები რად მინდა, ძალი კი არა ვარ, ცარცის დღეები დავხრა.

გადამაძრე მინა.

დამანახე ცა. ნახე, როგორ ხაროში ვწევარ. მინა, ხან ტერფებს მიწვავს, ხან — ჩამჩით მაჭმევს თავს და ხელებს რომ მომხვევლი, ვხვდებოდი, როგორი ვიწროა სამყარო. და ხელებს რომ მიშვებდი, ვიცოდი, უკანვე მიხმობდი, მალევე, და ყველა ფურცელი, საგსეც და სათქმელიც მე უხმოდ დავყარე და შენი ქვესანელი, შენივე სიცოცხლის უძირო სამელნე — სხეულით ვატარე.

მთელი ცხოვრება მოუთვინიერებელი ნადირივით გაგირბოდი, ყველგან ნინ მხვდებოდი და სისხლან დრუნჩის ცივ სხეულზე რომ მოგადებდი, ტკივილი უცებ მიყუჩდებოდა. მეშინოდა და ისევ გავრბოდი. მძლდი და საორმად შემართული გიბრუნდებოდი. გამარჯვება მინდოდა და ვმარცხდებოდი. მამა ხარ ჩემი.

თავზე ბადრაგივით მადგახარ და შენი ცრემლების მარილს მალოკინებ. ორივემ ვიცით, რომ ეს ხარო ცარიელია, რადგან:

დილეგი - მე ვარ.
შენ კი — უბრალოდ ამ ყრუ კედლებს ზურგით მიმაგრებ.

ჩემი სიცოცხლე მოგაბარე, სიკვდილო, — არ გამიავდოდე!

დო

— დო.
— ეგ, რეა.
— დო!..
— არა, რე..
— დო.
რამ აგრია,
დაიმალე!
— რე!..
— აქ ვიწყებით.
— დო!
— ნინ იყურე.
— რე!
ამ მინდვრებზე
რა უნდათ სამყურებს.
— მოცელე!

დო!..
და მდორედ. და მდორედ მივყვებით გზანვრილს.
და ჩეარა. და ჩეარა. ფინშათან გვინდა.
და მიწებს. ამ მიწებს. შენს მიწებს სიმშრალე აწვიმთ.
და თოვლის. ამ თოვლის პატარა გუნდა — არა ჰეგვს ზამთარი, ჩენენ რომ შემოგვასხეს მხრებზე
და მერე შალის მასური ზაფხულებს ღრღნილა.
დო!..
და სიტყვით, ამ სიტყვით, იმ სიტყვით - აქამდე თქმულით,

შენ განდა. და გინდა. კვლავ გინდა, შენს ჩეროში გენვე. და ვინმემ მერე, დამიახოს ბოლო სადგური და ვინმემ მერე, მატრიალოს ბავშვივით წრეზე, ეს მაშინ, როცა ვერ პოულობს ვიღაცა ადგილს, ფურცლიდან ხელებს დამნაშავე კაცივით იღებს. დო!..

მე გეტყვი, და გეტყვი, აქ გეტყვი, რომ გითხარ უკვე. ეს როცა თვალებს, და ყურებს, და ხელებს იხშობ და მალავ. და ხმაში. ჩემს ხმაში რომ მუსიკა უკრავს - ინყება დო- და! და ჩემი სხეულის გვალვა, წყლის წვეთებს ითხოვს, როგორც დაპირებულ საკლავს, შენ კი რე-მაჟორზე გამარჯვებულივით დგახარ. დო!..

და მდორედ. და მდორედ მივათრევ სიკვდილს. რე.

და სწრაფად. და სწრაფად. და სწრაფად ვთამაშობ ცოცხალს. და ეს სახიფათო თამაში ხანდახან მიჭირს, და ამ სახიფათო თამაში ხანდახან ვხურვარ, როგორც სათონეში წედლად ჩაგდებული ფიჩი, როგორც პოეტისთვის ერთხელ ვერნათქვამი სიტყვა.

— დო
— ეგ, რეა.
— დო!..
— არა, რე..

გაგაფრთხილე:
— იარე მდორედ.

ეპატერინი

შენ ჩემო სიკვდილადქცეულო მონატრებავ, რომელ უცხო მინაში გაიდგი მზემოკიდებული ფესვები, რომელ უთვისტომის მიადექი მიუსაფარი, ვის კაზზე ითხოვე თანაგრძნობა მოწყალებასავით, ვისი კაბა ჩაცვი, — ფერი? — წითელი თუ შავი. სახელი რა გქვა?

ეკატერინე? კატო? ეკა?
თბა ისევ ისეთი შავი გაქს, თუ უკვე შეიბუდა ჩრდილოეთის დათვება და უგაზაფხულო დღეებში მოხრილი თათა ისე ჩატორა, გიგნება თაფლს იღებსო სკიდან.

თავი, თავი ისევ განუხებს?
როგორი გაგიშვი იქით. ახლაც გხედავ, უძილობისგან შემუშებული თვალებით, მოპარბაცე, მოლოდინით ავსებული სხეულით.. რამსიმიძე სიკვდილისთვის გამიმეტებიხარ. ნეტა თუ გივლის მანდ ვინმე?

იძივე? ვერა?

ეს რა უგულოდ მოსთქვამენ ჩვენზე.

ჩემზე და შენზე.

შენზე — იქ სამუდაოდ ხასულზე.

ჩემზე — აქ უშენოდ დარჩენილზე.

რას სტირის ეს ხალხი, ეკატერინე?

შენ, ჩემო სიკვდილადქცეულო მონატრებავ, ამდენ სიკვდილში თვალსა და ხელს შუა ისე მენგრეოდი, საორმად შემართულს შენი ხამტრევები

ტერფებში რომ მერჭობოდა,

პოლიეთოლენის პარკებს ვავსებდი და ვყრიდი.

რას იტყვის ხალხი?

რატომ მაღლებებდა ეს ყოველთვის და

შენი მყიფე სხეულიდან თავისუფლებას

განეცვეტილი კრიალოსანივით რისთვის ვფანტავდი.

რამდენი სიკვდილი იყო ეკატერინე.

მე და შენ,

მე და შენ ვიცით მარტო.

მეტი არავინ.

და მაშინ, როცა შენ ითხოვდა და ვყრიდი.

და და შენ,

მე და შენ ვიცით მარტო.

მეტი არავინ.

და მაშინ, როცა შენ ითხოვდა და ვყრიდი.

მე მაგირები, და ვყრიდი.

და მაშინ, როცა შენ ითხოვდა და ვყრიდი.

ერთი ნაბიჯით წინ ვპოულობ — შიში. ჩვენ ორნი, გვამების მეჯლისს
ერთი სიცოცხლით წინ ვესწრებით. მშია.
ხელები შემახე. თოვლი.
კავი გამოგდე. წელყავი გაქვს.
მალე ყავარჯნებს დავეყრდნოთ. უნდა.
ზურგსუკან მთელი სამყაროა.
ანუ — მე მოსვლას მუნჯურად გთხოვდი.
წინ — ცარიელი რევულები.
როცა მე წასვლა ხმაურით მსურდა.

რეა

„და გარეთ ისევ წვიმს“...

ჩვენ ვერასოდეს გამოვალნევთ შენი მუცლიდან.
და ვინც ვერაფრით დავიძადეთ, ისე დავბერდით —
მოხარულ კანზე გაზაფხული გვინაოჭდება.

ამ აბრძუმის ბუდში რომ გული გვიცემდა,
ბეკეასავთ გამოწელებს დილით წაბადზე,
რომ წავშალათ უფერული ანაბეჭდები.

აქეთ და იქით გაინიე, მერე გაგორდი,
შეგულა ვაშლო, საღლაც ახლოს მგორი სკოლაა.
დილით ბავშვები მოფრინავენ, როგორც მერცხლები.

უკვე ახრჩოლეს მოხუცებმა ირგვლივ გოგირდი.
შენც დაიჭირე ერთი ხელით ის კონა და
გიმნაზისტებისთან კედლის მიღმა კოცნა მოგინდეს.

კედელი. წრე. წრე. კედელი. მრგვალია.

კედელი. წრე. წრე. კედელი. გიშორებ.

კედელი. წრე. წრე. და ჩვენ ჭრი არა გვაქვს.

სიშორე — H.2.

კედელი. წრე. წრე. და ჩვენ ჭრი არა გვაქვს.

კედელი. წრე. წრე. და მინასაც გვართმევენ.

ხმაური დუმს. დუმს. და ეძებს სამალავს.

ხმა არის სათლელის.

ჩვენ დაგიბადეთ უკვე მკვდრები და გვიანია.
და ვინც ვერაფრით დავიძადეთ, ისე დავბერდით,
ჩვენ არ შეგვეძლო სიყვარული გადაგვერჩინა.

ეს ქალი, მზე რომ არ უნახავს აქ მეანია,
შემოაურა დედამინას ჭრელი საბნები
და თმაში სარჭი გაუკეთა — სიზრის ნარჩენი.

აქეთ და იქით გაინიე, მერე გაგორდი,
შეგულა ვაშლო, შენს მუცელში მთელი სიფელი
გათოშილ ხელებს ერთმანეთის აფარებს — თვალებს.

შენ სულ შემთხვევით დაიყენე გვერდით შეგირდი,
და შემთხვევა ხომ სულ არ ნიშნავს თოვლის დაფენას,
გზებზე, იქ სადაც სიკვდილია
და გვითვალთვალებს.

აქ ისევ წვიმს. წვიმს. წვიმს. და თოვლი ადრეა.
აქ ისევ თოვს. თოვს. თოვს. და ისმის ტრირილი.
და თუკი მზეს. მზეს აქ ბინა სადმე აქეს,
რატომ ვერ ვეტევთ?

კედელი. წრე. წრე. კედელი. მრგვალია.
არ მინდა წრე. წრე. კედელი. გიშორებ.
მერედა მშვი. მშვი. ქვეყანა გამიგებს.

მიმიღე — H.2.

სწორედ ამიტომ,
დედამინას აქვს ეს სიმრგვალე,
და მაშინ, როცა ჩვენ გვერნია, რომ დავიბადეთ,
მარტივად — ვკვდებით.

დერილი

დაწერილია, უნდა შეგხვდე სადმე გზისპირას,
ქარში, ნვიმაში, უიმედოდ დაყრილ ფოთლებში.
დაწერილია — ერთმანეთი არ დავაპიროთ
მშვიდად ვისხდეთ და შემოდგომა არ გვაშფოთებდეს
იქ, სადაც ფოთლებს ეპარება ჩვენი პირი
და მარტივობას — ეძინება ეშაფორტებზე.

დაწერილია — უდელტეხლს უნდა შევუდგეთ
და ერთმანეთში დაკარგულებს მზე არ გვცხელოდეს,
დაწერილია, რომ გაიღოს ყველა შემდეგი
კარი და მგზავრია მოიტანოს — ერთი ხელადა
ლვინო და პური, წუთისოფელს სუე შევუდგეთ,
რომ განთიადზე მზე ღრუბლიდან იხილებოდეს.

დაწერილია — ერთმანეთს ვერ გადავურჩებით,
უდელტეხლზე ქარი, როგორც მნათე მიგვათრევს.
დაწერილია — გადახაზეს უკან ქუჩები
და ზურგით მომაქეს ახლა ყველა ქუჩის სინათლე.
და როცა ორნი, ბნელ უფსკრულში ჩავიჩებით,
ნიშნავს დაგრუნდით. და ვინთებით, ანუ გვიმარტლებს.

ირაკლი მებურიშვილი

დილით სახლიდან გამოვედი, რამდენიმე ჩემი ძველი ძმაკაცი ქუჩაში შეკრებილიყო, ერთმანეთი დიდი ხანი არ გვენახა.

— სად დაგვდეთ? — ერთი ეუბნება მეორეს.

— იქ დავჯდეთ, ახალი რო გახსნეს, „ყაზბეგი“, გუშინ ვიყავი, მაგარი პონტია — ამბობს მესამე.

— მაგის დირექტორი ვინაა ხო იცით, გივი, ჩემი ნათესავი, ძველი „ბავეგიკა“.

— მაგი ის არ არის, ქობალიას მხარეზე რო იბრძოდა?

— თქვა ერთ-ერთმა და ყველას ერთდროულად გაედომა.

— კი, ეგ არის, თან სპეცნაზში იყო „ნეპტუნში“.

ცოტა ხანში სუფრათან ვისხედით, ცოტა შევზარხოშდით, მეოთხე თუ მეხუთე ჭიქა დავლიეთ.

— ჩვენ ქვეყნას გავამარჯოს! — თქვა ერთ-ერთმა.

— გაუმარჯოს, გაუმარჯოს! — ავყევით ყველა.

— გაყიდა შევარდნაძე აფხაზეთი, — თქვა ერთმა.

— აბა, ბიჭო, — აყვენენ სხვები.

— მაგის ჩამოსკლის საათი, ეგ მასონი, არაკაცი — აყვენენ ერთმანეთს. კიდევ რამდენიმე ჭიქა დავლიეთ, ცოტა ხნის შემდეგ გივი გამოჩდა, „ყაზბეგის“ მებატრონე.

— ეგ კიდე მაგარ ჭკუაზე იყო რა, — თქვა ერთმა, ისევ ყველას ერთდროულად გაგველიმა.

— ეგ როგორ პერენს, ბიჭო, მაგ მოღალატეებმა, გზა რო გადაკეტეს და სვანეთის გავლით ატარეს ხალხი, — თქვა მეორემ.

— თან ქუთასს რო მოადგნენ? — თქვა მესამემ.

ფოთის პორტი რო დაეკტეს და შიმშილით კინაღამ რო დაგვხოცეს?! — ავყევით ერთმანეთს. კიდე რამდენიმე ჭიქა დავლიეთ.

— გიო ჩამოვიდა, ნახე? — მეითხა ერთ-ერთმა.

— კი, ვნახე, — ვუპასუხე და ნელ-ნელა ადგომა დავინი.

— დიდი ხანია წასულია, რაც მამამისი მოკლეს, — თქვა მესამე.

— აბა, მაგარი კაცი იყო, ნოდარი ბიჭია. ოხ, ეგ მხედრიონელები — თქვა მეოთხემ.

— რა ქერქე, რაც გზები დაგავეს, სულ ასე სწრაფათ დარბიან.

— გუშინ ეგერ ქალი მოკლეს ამ აღვერბმა.

— აბა, ახალმა გზებმა სულ გადარიეს მძღოლები, — ეუბნებოდა ერთი გამვლელი მეორეს.

— ქუსა გავყევით, სამეცნიეროში სხვებთან შეედგნებით.

— აბა, მაგარი კაცი იყო, ნოდარი ბიჭია. ოხ, ეგ მხედრიონელები — თქვა მეოთხემ.

— რა ქერქე, რაც გზები დაგავეს, სულ ასე სწრაფათ დარბიან.

— აბა, ახალმა გზებმა სულ გადარიეს მძღოლები, — ეუბნებოდა ერთი გამვლელი მეორეს.

— ქუსა გავყევით, სამეცნიეროში სხვებთან შეედგნებით.

— აბა, მაგარი კაცი იყო, ნოდარი ბიჭია. ოხ, ეგ მხედრიონელები — თქვა მეოთხემ.

— რა ქერქე, რაც გზები დაგავეს, სულ ასე სწრაფათ დარბიან.

— აბა, ახალმა გზებმა სულ გადარიეს მძღოლები, — ეუბნებოდა ერთი გამვლელი მეორეს.

— იკა, — მეითხება ერთ-ერთი — ეგ ხალხი ვინ არის,

ვიდაც აფსუხები, როდის ჩამოვიდნენ საქართველოში?

აშკარად დამანერებელი კითხვა იყო, ცოტა დავილი და აქელემის სველ ტყავს ჩამოცემევდნენ თავზე, შემდეგ ეს ხელებშეკრულს დაყრიდნენ უდაბნოში, აქელემის ტყავი შრებოდა და უფრინებად ეკვრივად ეკვროდა ტყავებს თავზე, თმა კი იზრდებოდა და აქელემის ტყავში იგრაგნებოდა. რამდენიმე კვირის შემდეგ მიაკითხავდნენ ტყვეებს სანახავად.

ცოტა დავილი გადაკარსადნენ, და საერთო ტრადიციებზე ლაპარაკის თავი აღარ მქონდა და საერთოდ, რას ინშავდა ტრადიციები და ევცადე სხვა თემაზე გადამეტანა საუბარი.

— ებლა როგორ არიან ერთად ასე მაგრად რუსები

და აფხაზები? — მეითხება მესამე და ყველამ ერთად შემომხედა, თავის არიდება არ გამოდიოდა, აითმათოვის ნანარმობი გამახ

დასაცნის №60-67

— ასე რომ, ნოე, როგორც არ უნდა დახელონ ნარსულს შენმა მთამომავლებმა, რაოდენი რამ უტყუარად მიგვანიშნებს ნარსულზე, მასზე, მაგრამ...

დაფუმდა, თ, შეცქეროდა.

— რა მაგრამ...

— მაგრამ თანაგრძნობით, ანუ შეგუებულებმა, ამანაურადაჩალანაურად საკითხი კი არ უნდა შევხედოთ, ამწყოს,

და თუმცა ლოტს ნებისყოფა დალატობდა გზა-გზად,

და როცა გომორიც, სოდომის დოსტიქალაქიც გადაბუგა მთლად, რადა თქმა უნდა ადამიანებითვე, უფალმა, ლოტმა გამოქვაბულ შეაფიროთ, თავი,

— ხოლო თუ შემდეგ რა ჩაიდინა ლოტმა, — განაგრძობდა, თ, — რომელიც მთელი ცხოვრების განმავლიბში თავისი ზენობრივ სინინდის გამო წარმართა...

— ნარმართი რაა...

— ირგვლივა გყვანან, და ხოლო ლოტი წარმართა ცოცხალ ქმნილებას წარმოადგენდა სიცოცხლის ბოლოს თავად მიემგვანა მათ, იმით, რომელი არაბუნებრივი კავშირიც თვით წარმართებშიც კი იშვიათი იყო, მოსეს კანონით კი მიგვარი დანაშაული სიკვდილით ისჯებოდა, და შენც ჩაიდენ მართალია სხვა მაგრამ მაინც დანაშაულს იგივე ღვინით.

— ღვინი, რალა...

— გაიგებ, დროიზე, თუმც შენი დანაშაული გაცილებით ნაკლები იქნება და არა ისევე როგორც თვით ლოტის, სიმთვრალით მოგვივა ეს

— მე თაფლუქს არ ვსვამ,

— უფრო მძაფრს, დალევ, რომელიც რომ ზომიერად მთლად ცხონებაა გადამეტებულიც კი დიად-შვებისათვის, კი...

— რა!

— ნახავ, და შენს ერთ-ერთ შეილსაც ჩაადგინებ ამით დანაშაულს, შენით.

— რატომ...

— ამდენი დრო არ მაქვს, კიდობანამდე იქმარე, ეს,

— რა კიდობანი, რატომ არ ამიხსნი!

— გაიგებ-მეტე, დროიზე, ახლა კი, ნოე, ასე გრძლად რატომ, და რისთვის მოვედი სწორებაც შენთან, ახლა, დღეს, ნოე, ესაც არ იცი, მკითხე.

— რისთვის...

— ამდენი მე ხომ არასადეს მისაუბრია, შენთან.

— არა. და ახლა, რატომ...

— ჯერ ერთსაც გეტყვი. ბევრი წყალი რომ გადავილის და სუულ სხვანა ამოპორი თავს, კარგად იცოდე ახლავე, რომ, შენგან, შენით წამოვლენ ადამიანები...

აქ ნოემ თქვა ყოვლად მოულოდნელი:

— დუაიტ ეიზენჰაუერი, ლარომშუკო, კოფი ანანდი, რამე...

— ნე ციგნობ. — თქვა თმ, შეხედა, გამოგრჩა, ესტერგაზი, — დიაბ. — თქვა ნოემ.

— დამიგდე, ყური. მე ახლა...

...

— რა, ახლა, შეხედა თმ და, გაულიმა:

— გაარდავიცვალო, უნდა.

— რაპ... — ეს სიტყვა, „გარდაცვალება“, ვერ ჰქონდა, ნოეს... მაგრამ „რა“-ს ჰავადამატა,

— ძალიან სხვაგან წავიდე უნდა. მინისა გარდაც... აი, თქვენ რომ მხოლოდ მოკვდაოს- ეძახით.

და ნოემ უცცე ძალიან შეჰყვირა:

— ნე წავლო!!

— უნდა წავიდე. იმ იმდელი რომ ჩემგან ერთი მთავარი რამ დაგრჩება.

— რა...

— ამას კი შენით უნდა მიხვდე. — არ მეტყვი?

— ვერა. ორმო ამოთხარე, ნოე.

— არა...

— დამიჯერე. შენ ხომ ჩემი ხარ და მე შენი, ძალიან გინდა, გახარებულებმა დამწვანე?

— არა!

— მაშინ, ამომითხარე. და ერთი ტოტი-რამ ჩამატანე. ურთხმელის ლირსი მე არ ვარ, ცაცხისა იყოს, ანდაც წიფლისა...

და როცა ნოემ უთხრა, — „აპა“, თ

ძალიან ნება მაგრამ ძალიან საქმიანად მიყიდა ორმოსთან, ჩაბიჯა, მერე გულალმა განვა, გაულიმა, მერე რატომდაც ურთხმელისაკენ თქვა:

— კარგად იყავი, ნოე.

— უშენობ კარგად როგორ ვიქნები... — უნდა იყო. კი. და იცოდე და მუდამ გახსოვდეს ის, რომ ისე-უბრალოდ, ანუ ტყუილად ეს არ გაგაჩინა და დაგბადა დემერთამ, არამედ მართლად რომ შეაცემერე და უყუროდა უყურო იმ დიდ წყარო არ უნდოდა და დაირქვა კიდეც, „დომბა“ — დიდი ჩილიქისანი ცხოველი.

ონბაზიციაც როგორ არ ჰყავდა, კიყვანდა, კავი, ოღონდ ზომიერათ... დემონკრატიით.

... — წვიმა, და თოვლი... ჰაერი, ქარი... — საკმარისია. რადგან ასე ძალიან ზედიზედ არა, რიგორიგობით თუ მოგევლინები უკველებებისაგან შტატების ძალიან დამაყარე.

— როგორ! შენ, ცოცხალს!?!? რატომ მითხავობით, რა დაგიშავე ასეთი, თ!

წყნარად ინვა თ, თვალებდასუჭული, ხმას არ იღებდა.

— თ!

იწვა წყნარად თ, და რალაც მერთალად, ძალიან მერთალად იღებდასავით,

— თ!!

ორმოში ჩახტა, ლიყაზე მიადო, ხელი, თბილი იყო თ, და გრილდებოდა. ხელები

მაგრამ რალაცა-მონამდვილოსთან ცოტათი მიახლოებული იპზიცია მა-შინ შეიქნა და ისიც არც ისე; როდესაც რიეშა-დომბამ მიადინება სამართალოსთან ითურული კარგი კანიკლებისაგან შტატების ძალიან დამაყარებითზაცია „მე მიაცვა ჩემი სამართალოსთან მერთალად უკვებებია“, ხოლო ისინი ხომ იქამდინი სინაც ყაზარები და ბრუნვ-ნიტურხმასა წავალდებულ-ყრმ? — მაშინ იმ ხმაზე დასახურად გამოიდგინებისა წედ-დამატებაც შეიძლოთ, უნდა,

მდეროდა, ისეე? — სპილოთდა აქლემით, ჰუმინგლამდათ, ტყავზე-დ

ხოლო ერთ ბრუნვ-ნიტურხმასა წავალდებულ-ყრმ?

— მაშინ იმ ხმაზე დასახურად გამოიდგინებისა წედ-დამატებაც შეიძლოთ,

მდეროდა, უნდა,

მდეროდა, ისეე? — სპილოთდა აქლემით, ჰუმინგლამდათ, ტყავზე-დ

ხოლო ერთ ბრუნვ-ნიტურხმასა წავალდებულ-ყრმ?

— მაშინ იმ ხმაზე დასახურად გამოიდგინებისა წედ-დამატებაც შეიძლოთ,

მდეროდა, უნდა,

მდეროდა, ისეე? — სპილოთდა აქლემით, ჰუმინგლამდათ, ტყავზე-დ

ხოლო ერთ ბრუნვ-ნიტურხმასა წავალდებულ-ყრმ?

— მაშინ იმ ხმაზე დასახურად გამოიდგინებისა წედ-დამატებაც შეიძლოთ,

მდეროდა, უნდა,

მდეროდა, ისეე? — სპილოთდა აქლემით, ჰუმინგლამდათ, ტყავზე-დ

ხოლო ერთ ბრუნვ-ნიტურხმასა წავალდებულ-ყრმ?

— მაშინ იმ ხმაზე დასახურად გამოიდგინებისა წედ-დამატებაც შეიძლოთ,

მდეროდა, უნდა,

მდეროდა, ისეე? — სპილოთდა აქლემით, ჰუმინგლამდათ, ტყავზე-დ

ხოლო ერთ ბრუნვ-ნიტურხმასა წავალდებულ-ყრმ?

— მაშინ იმ ხმაზე დასახურად გამოიდგინებისა წედ-დამატებაც შეიძლოთ,

მდეროდა, უნდა,

მდეროდა, ისეე? — სპილოთდა აქლემით, ჰუმინგლამდათ, ტყავზე-დ

ხოლო ერთ ბრუნვ-ნიტურხმასა წავალდებულ-ყრმ?

— მაშინ იმ ხმაზე დასახურად გამოიდგინებისა წედ-დამატებაც შეიძლოთ,

მდეროდა, უნდა,

მდეროდა, ისეე? — სპილოთდა აქლემით, ჰუმინგლამდათ, ტყავზე-დ

ხოლო ერთ ბრუნვ-ნიტურხმასა წავალდებულ-ყრმ?

— მაშინ იმ ხმაზე დასახურად გამოიდგინებისა წედ-დამატებაც შეიძლოთ,

მდეროდა, უნდა,

თამარ გაბროშვილი

მისარჩხან!

— მიყვარხარ! —
 საუნდებელი —
 კიდევ ერთ ლექსი შემომენერა —
 კიდევ ერთი ბუმბული გამომეცალა,
 რომელიც ფრენისას მამძიმებდა...
 ვფიქრდი, ბოლოს შიშველი დავრჩები-მეთქი,
 მაგრამ ხელახლა ვიმოსები
 და ჩემს ზეციურ წონასწორობას
 სიმძიმილი
 ლექსებად ისევ
 სცვივა და სცვივა,
 — ეს ფრენის შეწევნაა
 და სამყაროში გაძნეული,
 მისხალ-მისხალ ამოსაკრები
 სიტყვის მისტერია —
 მ ი ყ ვ ა რ ხ ა რ ! —
 ეს ერთი ბუმბული მაინც
 შეინახე.

* * *
 ცის საბუდრიდან
 აფრინდა მთვარეც
 და დედამინა ეზიარა
 შორეული

ვენერას თვალებს;
 და მეც დამცვევდა
 ნაყოფები, მწვევე ფოთლები,
 თითქოს არასდროს
 არცა მქონია...
 აქ აღარა ვარ,
 სიყვარულმა წამიყვარა და
 დამტოვა სადღაც —
 სად აღარა
 ქე-ხორციელი —
 ჩაძირულია სულში სამოთხე
 და
 მეც, უბრალოდ,
 შიგ ჩავესვენე.

* * *
 ჩიტმა
 ტოტიდან ტოტზე ისე გადაიფრინა,
 როგორც მე — ფიქრიდან ფიქრი...
 ესე იგი, ოცნებაში
 მეც ჩიტივით ვიყავი...

რაკი ფრენს ჩიტი,
 ადამიანზე მეტია იგი,
 და ამიტომაც,
 შეუძლია იგალობოს,
 იჭიკვიოს
 და თუ ვერ შეძლო,
 უსასრულო განფრქვევის ნაცვლად,
 ბოლოს და ბოლოს,
 დაიყრანტალოს —
 დასვას წერტილი!

მისარულის მისტერია

ხე ჰყვაოდა თავგამეტებით;
 ხელები ჰქონდა ანვდილი ცისკენ;
 ჩამოუმნიფდა სიყვარული,
 სულდახუნდლული;
 მიმოანათა არემარე
 მზისგულიანმა ყველა ნაყოფმა
 და სურნელებით გააპრუა
 ყვავილი ველთა:
 მინაში ჩართო ცის მხურვალება,
 ჩამოცალა,
 ჩამოლვენია ზესთა საუფლო,
 და ჩამოეშვა მსი მელავებიც,
 გაშმვლდა სრულად,
 ფესვში გაუკრთა სხოვნის საუჯა —
 დედამინის მობჭყვრიალე
 თეთრმა სამყარო
 უკურთხა სუნთქვა
 და დაინერა ესე ჯვარი —
 ზემოდან ქვემოთ,
 მარჯვნიდან შარცხნივ.

შოგილან შოგამდე

ჩემი ახალშობილი სამყაროსთვის
 სულ სხვა წყარო დის,
 სხვანაირი ჩიტები გალობენ
 და ყვავილები დაფრენენ...
 გული დამწყდება,
 ზეციური ჩემი სავანე
 ისევ სადღაც გადაიკრიფება,
 თუ ყოველივეს შექმნის მიზეზი

აქედან ისე აორთქლდება,
 არც იკითხავს,
 აქ რა ხდებაო?
 ან
 ეს უკვდავების წყარო
 რაში სჭირდებათ
 მოკვდავთა სულებს,
 თუკი თვალები, წაუკითხავი
 ღია ბარათებივით, აუხელელი რჩებათ
 და სმენა უ-სასრულობამდე არ მიუწვდებათ...
 ჩემი ახალშობილი სამყარო
 გულში მყავს ჩაკრული,
 ჰი, შენთან ერთად
 და ასე ვფიქრობ —
 შობიდან შობამდე —
 დიდი სიფრთხილეების
 ათასწლეულებში...

ჩემი გულიდან
 „ჩემს“ გულში.

* * *
 გამოლვიდებულ დედაო-მინას
 ზემ
 ცისფერი ჰაერი შემოაფარა
 ზედ
 ჩიტების მოხატვაც არ დავიწყებია...

* * *
 ფოტესი თუმცა აქ არ გასწორდა,
 მაგრამ სურათი გამოვიდა შესანიშნავი —
 მე ვიპოვე,
 შენ ისევ ეძებ —
 ყველაფერი მოხდა პირიქით...

* * *
 ზემოდან ობობას ჩამოშვებული,
 ქვემოდან ჩემი ანვდილი
 ოქროგნი ძაფები —
 შუაში გაბანტული —
 ჩვენებულად —
 ერთ ოთახში
 ორი მობორიალე ვარსკვლავის
 ზეციური შემოქმედება!

* * *
 ნითელ მოცხარზე
 აკუნწლულა წვიმის წვეთები,
 ზედ მზე თამაშობს
 ბრილიანტობანას —
 ისე ლამაზი აქ ყოველივე,
 ჩემი მოცხარიდან
 ფრთააშლილი ჭიამაიები
 შენკენ მოფრინავენ.

* * *
 გული დამექცა.
 მერე რა, რაო...
 ბევრჯერ დალვრილა სისხლი საომრად...
 მე სიყვარულმა გამათამამა
 და უნებლიერ წამომეკრა
 ხელი ჭურჭელზე,
 რომელმაც გრძნობა ვერ დაიტია...

* * *
 „მე“ მინუს „შენ“ —
 მარტო დარჩა
 უფალი.

* * *
 სული გერთვება
 ცა-დედამინის ზიარებაში:
 ისეთი მზეა,
 და თან ისე წვიმს,
 თითქოს
 ლოთისმშობელს ეღიმებოდეს...

* * *
 წვიმს —
 ბებერი ლამე
 რუდუნებით კითხულობს
 ლოცვანის...

* * *
 მე სულ მიყვარდი
 და სულ მიკვირდა,
 შენგინ მორთმეულ
 სიცოცხლის ყვავილს
 მაინც რად ესხა
 ცრემლის კოკრები...

* * *
 მზემ გაიარა —
 სურათი გადაიღო;
 მთვარემ გაიარა —
 ნეგატივი დაამზადა;
 მე —
 გავმულავდი!

* * *
 ერთის ნაცვლად
 ათასი მნათობი აღმოვაჩინე
 და, ათას ჩრდილად გაყოფილი,
 ბოლოს მაინც
 ერთის ტოლი ვარ!

თა — თუთა

მე — შინიდან,
 თეთრი თუთა — გარედან,
 საკენკს ვუყრით ჩიტუნებს,
 მოფრენილებს მთვარიდან.
 ისინი კი,
 მისხალ-მისხალ,
 გუბე-ლრუბელ,
 ცა-რიალ,
 მე — შინიდან,
 თა-თუთებს კი გარედან,
 სულ ჭიკვიკით
 გვთარგმნიან...

* * *
 დალონებული
 სულაც არ ზის
 ყინულის ლოდზე —
 მას მზე აშინებს.

* * *
 უშენოდ
 ქინძისთავზე
 ვეღარ ვეტევი...

* * *
 მინაზე ეგდო
 კენეროდან ჩამოცელილი
 დი-ი-დი ფოთოლი:
 ცაზე დეკემბრის
 ბრწყინავდა ნამგალი.

* * *
 თბილი, ფუმფულა ფაჩუჩები
 ჩაიცვა ბედნიერებამ
 და გადაიპარა

ԵԽԸ րաբունալուսկցրո յշեալլոյագի-
պրա լոյտերագիւրուղո յավացուս յաւելածի
Տամացու ցիւա ար թեսաեցա. մոյսեցազաւ
ամօսա, մըշորա ցրուցա ածեռուցուսիւրո
թատուուս ցածուրեցա, րու Տասայիւր յեն
Երուունուուտո նունուրուցու Տուսեցուսացա
ցանսեցազենու աճամունու Հրալուր ցե-
ռոցրեցասա աւ մուս յտուցուցուր Ցոնցուցուր-
ձաս Շորուս Տամացու Շամազաւ ար
ցամուցցեա. յենու Յունուցուցու աւ
պէշուցուցու մուս Ցունցուցուր
Թրացալուցուրուցնեցամու.

პრაგმატული მეტყველება ლიტერატურის საკუთრებაც რომაა, ამას კიდევ ერთხელ მონმობს ზურაბ სამადაშვილის რომანი „ხმაურიანი დღეები“, რომელიც სამი გმირის მონოლოგებზეა აგებული, სოციალური და ესთეტიკური კონტექსტები კი სასაუბრო ფრომებშია თავმყოყრილი. ამ მცირე თხობებს კომპოზიციური ჩანაფიქრიდან მომდინარე ზოგად ფორმულურად — „ზე და ჩემი წარმოლენები“, მხოლოდ პირობითად შეიძლება შინაგანი მონოლოგები ვუწოდოთ. სინამდვილეში თითოეული გმირი საკუთარი შეხედულებების, ძალაუფლებისა და ავტორიტეტის დასაცავად იბრძვის. ხმათა შეჯერების საფუძველზე კი გასული საუკუნის ოთხმოცდათანი წლების დასაწყისის საქართველოს სოციალური და პოლიტიკური ცხოვრების სურათი იშლება. უფრო ზუსტად, რომანი აფხაზეთის ომის პერიოდს მოიცავს, როცა ქვეყნის აღმოსავლეთი და დასავლეთი განსხვავებული წესით ცხოვრობს — ზოგი მტერთან ბრძოლას ეწირება, ზოგი — თანამემამულის ტყვიას, ზოგიც მსუყე ლუკმისა და თბილი ადგილის ძიებაშია. ლირებულებათა ულმობელი ურთიერთშეჯახების ამ ორომტრიალში თოთოეული ხსნათას მიღმა არა მხოლოდ ინგილიდუალური, სოციალურ-ტიპობრივი მორალი და ეთიკა იკვეთება, რომელიც საზოგადოების ცალკეული ჯგუფების ინტერესებს, გეზასა და ზნებრივ არჩევანს განსაზღვრავს. ამ დროს უკან იხევს აბსოლუტურად მიჩნეული ფასეულობები და ნინა პლაზზე ძლიერი გამლიზიანებლები, ბრჭყვიალა შუქნიშნები, ხშირად გარეგნულად მატყუარა შაბლონები და ნონფიგურაციები გადმომდის. ამ დროს განსაკუთრებით მძაფრდება ერთვაროვანი, ამორფული მასისათვის (უმრავლესობისათვის) დამახასიათებელი ადამიანის, მოვლენის, ნიშნის ფეტიშიზმი, როცა საგნებსა თუ ქცევებში მათი აღმატებულება გვხიბლავს და არა — უბრალოება (საუბარია არა საგნის უნიკალობაზე, არაერთ მის მნიშვნელობის ტოტემისტურ გაზიადებაზე). ამგვარი სოციალური ასტიგმატიზმიდან იაბდება ბელადიზმის კულტიც, რომელიც პოლიტიკურად უმნიშვნილი საზოგადოებისათვის ძნელდება მოსანელებელია: „თუ მოდის სამი მანქანა, იქიდან ერთი — ლიმუზინი, უმრავლესობა ამ ლიმუზინს ხედავს, დანარჩენს — ვერა, გეშმის? დგას ხუთი კაცი, იქიდან თუ ერთია რაღაცით გამოჩეული, დანარჩენებს ვერ ამჩნევონ. ეს უმრავლესობის თვისებაა. ამას შეგნებულად კი არ აკეთებენ, უბრალოდ, ადამიანის თვალსა და გონიერას არ შეუძლია ყურადღების გამახვილება ერთდროულად რამდენიმე საგანზე, ნივთზე, საკითხზე, ადამიანზე!“

ის, რაზეც გმირი გვესაუბრება, ჩვეულებრივი მოვლენაა, თუკი ამგვარი ხედვა ურთიერთგულგრილობისა და გარემოზე აგრძესის ინსტრუმენტად არ იქცევა.

ცხოვრებაცა და ხელოვნებაც ხშირად
ქცევის გეგმიურ მოდელირებას გვთავა-
ზობს. მაგალითად, პურიტანიზმის ამო-
სავალი ადამიანის დაბადებიდან ცოდ-
ვილიანობისა და მანკიერი ბუნების გა-
მომზეურება იყო. ამიტომ პურიტანული
მორალი საშინელი სამსჯავროსაგან თავის
დასაღწევად საზოგადოებრივ ქცევაზე
ყოველწამიერი კონტრლისა და
ზედამხედველობის დაწესებას მოთხოვთ-
და. ევროპულმა განმანათლებლობამ ამ
მოთხოვნის პიროვნების თავისუფალი
ნების შეზღუდვა დაინახა და რაციონალ-
იზმთან ნაჯვარი ლიბერალიზმის ინშინი
„ქველი უანრის“ კლერიკალურ კანონებს
ინვარიანტული ფასეულობებიც ზედ გადა-
აყოლა. მეორე უკიდურესობას თითოდან
გამოწვილი სიტუაციური აუცილებლო-
ბის ლოგიკით ნასაზრდოები ტერორებისა
და ტირანიების გამართლება მოჰყვა. ახა-
ლი ტიპის „შეგნებათა“ ჩამოყალიბებამ,
ბუნებრივია, ხელოვნებაში ახალი ტიპის
მხატვრული გარემო და პესონაჟები მოიყ-

ზ. სამადაშვილის რომანში (რომანიც, ვეფიქრობ, პირობითი სახელწოდებაა. იგი ერთსა და იმავე მოვლენებზე სამი გმირის სუბიექტურ დაკვირვებათა, ე.ნ. მცირე ნარატივთა, კრებულია) მამათა თაობის რო პერსონაჟს, გივისა და აბესალომეს,

ზაზა გოგია

ზურაბ სამადაშვილი

(შტრიხები პორტრეტისათვის)

თავისთავად ღირსეულ ადამიანებს, უჭირთ
ისტორიულ-კულტურული მიჯნის გადალ-
ახვა სურთ რა საკუთარი ღირებულებრივი
სამყარო მთელი საზოგადოების ერთიანი
საზრისის გამომხატველად აქციონ. სიახ-
ლეთა მიღების დაქვეითებული უნარის
გამო ისინი კორონდინატთა ძველ სისტემა-
ში ცდილობენ ახლისათვის ნიშის პოვნას,
როთაც სხვაგა და საკუთარი თავისთვისაც
უპერსპექტივობის განაჩენ გამოაცვთ. ასე
იბადება შეუთავესპლობისა და უწინდობო-
ბის კულტურა. ამ შემთხვევაში მოძრაობის
ვექტორი ევოლუციის პროცესის საპირ-
ისპიროდ, ნინიდან უკან, წარსულისაკვნაა
მიმართული და ძველის ნანგრევებზე ახალ
პარადიგმებს უჭირს ფეხის მოკიდება. ცხ-
ოვრების მღვრიე ნაკადს უამრავი ლექი
მოჰყვება და იძულებს ყველგან — პირად
ურთიერთობებში, ტრადიციებში, სო-
ციალურ ქცევებში, ენაში. ლოკალური
კულტურა აქტიურად ვერ ენინააღმდეგე-
ბა „ჯანგვა-აღდგენის“ ამ ისტორიულ
პროცესს, ყველაფრის მონელებას ცდი-
ლობს და ალიგობას ე.წ. „მაქსიმალური ენ-
ტროპიის“, კულტურის ელემენტთა თანა-
სწორებლებიანობას, პრინციპს. ღირსეაბა
და ულიორსობას, სიკეთესა და ბოროტებას,
გმირობასა და სიმბდალეს, სიბრძნესა და
უმეცრებას თითქოს წარმატების თანა-
ბარი შანსი უჩნდება, მაგრამ სიბრძნეებას
და უმეცრებას მაინც უფრო მეტი, ვინაიდ-
ან უმეცრება თავისი ბუნებით აგრესიულია
და არ ცნობს საკუთარ შესაძლებლობათა
საზრებებს:

„მერე რა, რომ ორი შვილის მამა გამ-
რავლების ტაძულას ახლა სწავლობს.
უარესიც ბევრი მინახავს (მაგალითად
მამამისი, ბატონი ბუზუტი, მწერალია და
წერა-კითხვა არ იციხ). ათი წუთი დაპყო-
ჩებ გვერდით და გამათავა კაცი: წნევამ
ამინია, გული ამინჩარდა, ჰაერის უქმარი-
სობა დამტკიცებული კაცი კაცი კაცი
მძულს. უციცი კაცი, როგორც წესი.
მატყუარაა. მატყუარაზე საზიანდარი კი
ვინდა უნდა იყოს! კალკულატორი ეჭირა
ხელში, დავხედე, ელდა მეცა: კლაიმბებზე
კველა რიცხვი გადაშლილიყო (გამრავ-
ლების ტაბულას სწავლობდა — ზ.გ). ენ-
ერგეტიკული ვამპირია ნაღდად.”

საკუთარი უტიფრობის წყალობით
მოიპოვეს სოციალური და ქინებრივი
პრივილეგიები „ტვინის ათაშაბით“ შეყ-
რობილმა უნიჭო მწერალმა ბუზუტიმ და
მისმა აზროვნებადაქვეითებულმა ვაჟმა
უშვერი მეტსახელით — „ცნობილი მინე-
ტოლოგი.“ მათი განუკითხავი „თავისუ-
ფლება“, „ენერგეტიკული ვამპირიზმი“
დამთრგუნველია და სპობს ყველა ლირე-
ბულებრივ იერარქიას, ღვთითურთხეული
მაფლით დაწყებულს და ადამიანური ურთ-
იერთობით დამთავრებულს:

„ცხონობის შიგნითოლოგთას ძეგები-
სთანავე ნებისმიერი გასაღები ირ-
სამდლეში იქანება, სკამიბი იმტრევა, კედლ-
იდან ბათქაში ცვივა, ადამიანს რაღას
უზიანს! არადა, სიმაღლეში ირ მეტრს
უკაუნებს, რა ჩემი ენერგია ეყოფა ამ ჩე-
მისას... განსაკუთრებით შვიდჯერ რვა და
ექვსჯერ შვიდი ეშლებოდა, მაგრამ ნეო-
ნელა რაღაც აითვისა. უკვე იცის მილიონს
რამდენი ნული უნდა მიუწეროს.“

საზოგადოებრივი ჰარმონია-დისპარ-
მონიის საკითხს გარემოსთან პიროვნების
იდენტიფიკაციისა და მიჯაჭვულობის
სარისხი განსაზღვრავს. საბედისწერო
შეუთავსებლობის აღმოჩენისას სამყაროს
უტოპიური სანიშნიდან უზრუნველობრივი და სამართლებრივი მიზანი და მიზანი მიმდინარეობს მექანიზმით ირთულება:
„როცა მიუღებელ რამებზე ფიქროთ
იძინებ, მეორე დღეს რეალურად გასაკეთე-
ბელი საქმეც მიუღწეველი ხდება. გეშმის
მაქსიმალურად უნდა შეზღუდო ფანტაზია.
იფიქრე, რომ დილით დალევ ჩაის და მარ-
თლაც დილით დალევ ჩაი. რა არი ამაში
ძნოლი?”

გაზრდა გმირი ჭ
სათვის ნიშანდო
სინდრომითა შეპ
განსჯის უნარი არ
მხრივ, მამის მო
ექაჩება, მეორე მე
ის" მიერ ნაკურთხ
მესამე და ყველაზ
ლი ინდივიდუალი
და. საკაონდ გამდ
გეტიკული ველის
სარიზმის მიუხედ
ყმაწვილი საკუთა
ბას თითქოს უფრ
ლობა გარშემომყე
თვალონ, ანუ მუ
ზორბისათვის და
რუნებული მორად
არსებობის ამ

დანაღმული კულტურის სტრატეგიულ
სვლები იკვეთება, რომლებმიც დღრის იპ-
ოსტასებია ჩაბუდებული, ანუ რა მსხვერ-
პლს მოითხოვს ჩვენგან წარსული, რა
გვთავაზოსა ანშემ და რას გვპირდება მო-
მავალი?! პირველი რისიგან განსხვავებით
უკანასკნელი მთლიანად ჩვენს ხელთა-
უფრო ზუსტად, დღეს დაუგეგმავი მომავა-
ლი გაუთავებელი წარუმატებლობი
მიზანზარ შეიძლება აკვირები.

სი იმპერატივიც — მოექეცი სხვას ისე
როგორც გინდა, რომ მოგექცენ. მაგრა
ეს კავშირი კონვენციური ხასიათისაა დ
თუკი ერთ-ერთი მხარე არღვევს პირობა
ან ზომიერებას, ურთიერთობები იშლება ა
პიპერტორული ირებულ ხასათს იძენს.

დარღვევები სხვადასხვა სახისაა. მა
გალითად, ტოლერანტობის ჩვენეულ
გაგება ირტუალური მორალის დასაფუძ
ვლებას უჟრო ჰყავს, ვიდრე მდგრადარე
ბით ნაკარანახევ აუცილებლობას. ერთ ნან
ყაზა ა ავტობინგ ზორა სამარაში იარა

გაჭიოვებით იკავებული თავს.
— თამი, თამი! — სრულად სხვანად
რი, გაკაპასებული სახით ღრიალებ
ამერიკელი და საათზე ხელს იტყაპუნებს
— ვრემია!

— შესვენება გვიან დავიწყეთ, ბილ! —
თაგა იმართლებენ ქალებს, — ოცი წუთი
გვიან, ოცი წუთით, — თითებს ფარჩხავენ

— გვიან დაგრენეც.
— თაიმ, თაიმ! — ხელის კვრია
მიერეკება ბილი, — ვრემია! — მერე ჩვენ
კენ იხედება და თვალს გვიპატუნებს.
— გულაობს ეს ბოზი — იცინის მამა
წემი.

ვიფიქრე, ცემით სულს ამოხდიან-მეთქი, ესენი კი იცინიან.”

ბუხდოვასი პროტესტის ძროთალი კონტურების მიუხედავად ამ ნაწყვეტში ნებაყოფლობითი მონობის კლასიკური სურათი იხსტება.

როცა პირვენებას, ქვეყანას თავისუფლებისკენ ღტოლვა უჩნდება, ძალადობის ნებისმიერ გამოვლინებას გმობს მიუხედავად იმისა, შენინანი მოძალადე თუ — სხვა, ვინაიდან იქ, სადაც მონობაა, არავინაა თავისუფლალი. ადარიკული სახელმწიფო კონფიდენციალური გარიურაჟზე ბეჭვამინ ფრანკლინის სარკასტულ ნაკვესში (“მონათვაჭრობის შესახებ”) შეკვენიანი აღმოსავლელი მებატონები თავის სამფლობელოში მცხოვრებ თეთრკანიანთა დამონების სურვილს იმავე არგუმენტებით ამართლებს, რომლებითაც ამერიკელი პლანტაციურები ამართლებენ შავი მონებით ვაჭრობას. ძალმომრეობის (ფიზიურის თუ კულტურულის) მიუღებლობა ცხოვრების სიჯანსაღის ბარომეტრია, ამიტომ ავტორის კონცენტრული მახვილიც ზუსტად ხვდება მიზანს.

ვაიმარში სტუმრობისას ნაპოლეონმა გოეთეს „კეიისრის სიკვდილის“ ახალი ვარიანტის დაწერა შესთავაზა, რომელსც ვოლტერის ჰიესისგან განსხვავებით, უნდა ეჩვენებონა, თუ როგორ გააძლიერებდა კეიისარი მსფლიოს, გეგმების განხორციელება რომ დასცლობდა. დაახლოებით ამავე ლოგიკით ხელმძღვანელობდნენ ბოლშევიკი ბელადგინი, როცა ხელოვნებისაგან საბჭოური (რუსული) ცხოვრების წესის დაწერგვას მოითხოვდნენ. დღეს კულტურულმა ვექტორმა ჩრდილოეთიდან დასავლეთისაკენ გადაინაცვლა, რაც თავისთვად კარგია, ვინაიდან მთელი პროგრესული კაცობრიობა დასავლური ლირებულებებისაკენ მოძრაობს. მაგრამ ქცევა უნდა გავიმიჯნოთ ანტიცენტრისაგან. სხობიზმა და წამადახველობამ, ამ, ერთი შეხედვით, უწყინარმა თვისებებმა მოხალისე მონებად არ უნდა გვაქციოს.

ქართული ინტელექტუალური ელიტის
თვალში რომანტიზმებულ დასავლურ ფა-
სეულობათა ნაწილობრივი დისკრედიტ-
აციის მიზეზი დიდი მოლოდინის გაცრუე-
ბაა. ეროვნული დამოუკიდებლობის მოპ-
ოვების შემდეგ ჩვენში მძღვანი სასიც-
ოცხლო მუხტი არ აფეთქებულა. პროგრე-
სისა და ნართატების დრექსა, ჩვეულებრივ,
შენაძენისა და დანაკარგის შეჯერებით
გამოჰყავთ. მათ შორის დარღვეული ბალ-
ანსი პროგრესის სასარგებლოდ არ
მეტყველებს, პირიქით, უფსკრული კიდევ
უფრო ლრმავდება. ცხოვრების ტრადიცი-
ულ, გაბატონებულ ფორმებთან ანტაგო-
ნიზმი წამბაძველობითი ხასიათისაა და
განახლების სტრატეგიას ნაკლებად მსახ-
ურება, ვერბალური ცონბიერება ინფან-
ტილიზმის ფარგლებს უკრ ცდება, რომელ-
იც სიახლის დამკაიდრების ნაცვლად იაფ-
ფასიან სკანდალებსა და სემსაციურ აუკი-
ტაჟებზე იხარჯება, საზოგადოების
გარკვეულ ნაწილის მერკანტილიზაცია
თავისუფლებისა და დეკარგატიის იდე-
ალებს აურმეკრთალებს და შემვეღი ლო-
გონიანების ანტარქტიკული მდგრადი.

„მე და ჯოგოს ქუჩაში ერთი სახელ-
განთქმული პოლიტიკოსი გვხვდება. ეს
კაცი ადრე საპროექტოში მუშაობდა და
ცხოვრების შეგნებულ ნაწილს დომინოს
თამაშსა და არყის სმაში ატარებდა, მერე
კი, როგორც თვითონ ბრძანებს, მოყიდა
ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მო-
რაობაში და შეუდგა ამგვარი წინადაღე-
ბების როშვას: „ჩევენთან არს ღმერთი,”
„ფიცი გვაქვს ნათევამი,“ ძირს კრემლის
აგენტურა.“ იმ დროს ნაცნობები პატრი-
ოტულ საწყისებზე გაგიჟებულად ვთვ-
ლიდით, მაგრამ როცა პარლამენტში
მოიკალათა და ქალაქში ესკორტით დაიწ-
ყო სიარული, მივხვდით, რომ არც ისეთი
გიჟი ყოფილა, როგორც ჩვენ ვფიქრობ-
დით.“

ზურაბ სამადაშვილის თხზულება ე.წ.
პოლიობტიკურ ხედვას ეფუძნება, როცა
სამართლი მძიმებული საზრისით აღმორის-

სასაყაროს თირეულური საზორისი ავტორობის პოზიციის მიღება დევნებ და სამი გმირის სა-საუბრო კოლოროტშია გახვეული. გმირთა მეტყველება შეიძაკულტურული, კონკრეტულად ქალაქ ქური, ქურის ენის „უნივერსალურ გრამატიკაზე“ დაფუძნებული. სლენგი, უარგონი, სკაბრეზი ენისა და ცნობიერების იდენტურობას უსვამს ხაზს, სადაც ოვითორეფლექსია გმირთა ქმედების ადეკვატურია. აზრობრივი ვეგტორები ყოფიერების ზედაპირიდან ცნობიერების სილრმისაკენ ინაცვლებს, რომელიც დროში ჩაკეტილი კულტურის წყლულებს აშიშვლებს.

ლები? ნეტა ვისია და საიდან წამოიღო?”, ფიქრობდა ბელა. მართლა არ ჰქონდა ზღვისფერი თვალები, მარტო გაოცებული ჰქონდა. ყურმილში ბარათის წარუნი მოისმა...

— სადაც ბაბუა ბავშვებო? — დადო ყურმილი ბელა.

— კაცო, პლოსკო დავდე ბალკონზე წითელტარიანი, ვინ აიღო? — შემოვიდა ფარნა.

— შეშა მოვიტანე! — შემოაღო კარი ქუჯიმ და გრძელი ნაბიჯებით გააბიჯა პირდაპირ ბუხრისკენ. იქ ფრთხილად, უხმაუროდ დაალაგა თეთრად მოქათქათ შემა, — ახლა უფრო ღონივრებს და ხმელებს მოვიტან, ისიც დავჭრი, — თქვა და გავიდა.

— რა არის ეს, ფარნა? — შეშისთვის თვალი არ მოუშორებია ბელას, ისე იყითხა.

— სად? — მოიხედა ფარნამ, ხელში გატრუსული გოჭი ეჭირა, „შეშას“ თვითონაც გაშეშებული დაკავირდა და ღოზმიხდიმა ამოიღორიტინა:

— აუჟ! დიუშა და პოლდიუშა!... ჩემი წყლის ტრუბები!...

— კიდე მოვიტანო.... არიქა ფარნა! — შესძახა ბელამ.

ფარნა გოჭიანად გავარდა კარისკენ, მაგრამ უკვე სალიან გვიან იყო. ქუჯი, „შეშის“ ახლა პარტით შემოვიდა და ოჯახს მიახარა:

— ქვეყნის შეშა დავხერხე, ქველით ახალ ზღამდე თავისუფლები ვართ!

— ესვაც ტრი ჩეტვერტი, ჩემი სტაიკა! — დაჭრილ მილებს დაახერხდა ფარნა. — რა კოხტად დაუჭრია, სულ ერთ ზომაზე.

— რა ვქნათ ახლა, ფარნა? — ბელა ლამის ატირებულიყო.

— რა უნდა ვქნათ! შეუნთე და ააგუგუნ ბუხარი, გავჭვარტლო ერთი აქაურობა! — ფარნამ აიქნია ხელი და გარეთ გავიდა.

— ჰე, მორთეთ ახლა ნაძვი, სად არის ფიქრია!

— რამსიმალებაა! მეც მოგეხმარებით, რა!

— ყველამ ერთად მოვრთოთ!

— ამ დანესებულებას პატრონი არა ყავს?

— ახალი წელია, მამა, ახალი წელი!

— რა დროს ახალი წელია, შექალო, აგრე კი არ გამოვჩერჩეტებულება! — ჩაიღიანილა ქუჯიმ.

— არაუშავს, - დაამშვიდა ოჯახი ფარნამ, - ნაძვის ხეს რომ ავანთებთ, ყველაფერს გაიხსენებს, იმწუთში, ხელათ!

— ვისი ქორწილია, რა ხდება?

— ახალი წელია, ბაბუა!

— აა, შე ხუმარა-ცრუპენტელა, ახალ წლამდე შებურება!

როცა ბავშვებმა ნაძვის ხის მორთვა დაამთავრეს, ერთი, ორი, სამიო, დაითვალეს და ნათურები ჩართეს, როცა ლამის ოთახისიმდღე ნაძვის ხე აინთო და მთელი ოთახი ააჩარია, ოჯახმა ნაძვის ხის ნაცვლად ქუჯის მიაყრო, ბეკოს, კეკიას და შიშის თვალების ჩათვლით, 22 წევილი თვალი. ქუჯი წამოდგა, ხელები ზეალმართა და შესძახა:

— განათდი, განათდი, ახალო იერუსალიმ!

გულში ღრუბელშეპარული ცოლ-შვილი ფარნამ ასე დაამშვიდა:

— არაუშავს, 12-ზე სროლა რო ატყდება, ყველაფერს უცებ გაიხსენებს, ხელათ!

— მართლა?

— ოოო, თოვი უყვარს უცებდურათ! გამოიტანს ბერდენკას, აგერ მიყურეთ, თუარა.

ოჯახმა მზადება განაგრძო და 12-ს დაელოდა. პატარა სოლომონიც კი გრძნებდა, რომ 12 საბოზე ბაბუა ბალაც სანუგეში უნდა ჩაედინა. ერთადერთი, ვისაც არც ბაბუას სკლეროზი ადარდებდა და არც სამზადის 12-მდე მოსწრება, ნორჩი ქუჯი იყო, რომელიც მეზობელ ითახში ისევ გაბმით ტიროდა, რაღაც სხვა, ამოუხსნელი დარდის გამო დიდმა ბაბუამ ერთხელ შეიხედა ოთახში - ტირის ბავშვი, მეორედ შეიხედა - ტირის, მერე თვალი გააყოლა პატარაძალს, რომელიც ბოთლით ბავშვის საჭმელს მიაბენინდა, მერე ოთახში შემოვნების კანფერენციალი შემოვნების და დაბადების დავლების...

მოაყურადა, გაოცებული მიადგა ფარნას და მოითხოვა:

— დაკალით ე გოჭი, რალას აჭყივ-ლებთ!

— ვაიმე, არ დაკლას! - მელავში ჩაეჭიდა ქმარს პატარაძლი...

დიდ-პატარა ფერად თაიგულებად, ღერობებად, ყვავილებად გაიშალა ქუჯის ფეირვერკები 12-ზე, განათდა პატარა ქალაქი. წამოვიდა სინათლის ბათე-ბუ-თქა ბურთები და ერთყუნწიანი, მდალ-ფეხისი მიხაები ციდან. გორაკებიდან ახლო სოფლები გადმოდგნენ, ხმაურით გამოგზავნეს ფერადი მფრინავი ბაბუანვერები.

— არიქა, ბაბუა, უნდა ვისროლოთ!

— ნამა, მამა, დაიწყეს უკვე!

— დროზე, არ გაგვასწროს ახალი წელმა, ბაბუა ბაბუას, ბაბუა ბაბუა!

— მოაგვირები აიგინით გავიდა, აატ-კაცურეს ჩაუნდა რელიეფის ტანარ-ალი მომულებები. რებმბოსავით შეიარა-ლებულმა გვარამა ნაღმტყორცნისოდენა გრანდეტარდა ძლიერს გამოატია კა-რებში. ისროდა, ხმაურობდა 20 სულიანი ოჯახი მრავალი სასროლით, ორი ძალ-ლით და ერთი ციენით და ფარულად თვალს აპარებდა 110 წლის ქუჯისკენ. ახლ უნდა შებრუნდეს ქუჯი, გამოიტანოს თავისი „ბერდენეა“ და ვარსკვავების აას-ალოს. მართლაც შებრუნდა ქუჯი მარ-ჯვინვ, სალუტებს დაკავირდა, მერე მარცხინი შემობრუნდა, მოათვალიერა არემარე, აათვალიერა ცა, აღელდა, გაძრებინდა, ხელები გაშალა.

— ოხ, ტესლო, ტესლო! შე ჯადოქარო, შე სიტყვისკაცო! - შესძახა, — სად გამო-მიგზავნა ბურთულა-ელვები, ნახეთ?

მათი დიდი, ჩალისფერი ნაგაზი ქუჯისკენ გაიქცა და ფეხებზე შეატაბა გახ-არტული.

— ოოო, შე ეშმაკის ფეხი, ტესლა, ტეს-ლა! ვინც შენ არ გიცნობს!

ძალით გაგიყდა სიხარულით, ახ-ტუნაცდა ეს დარბაისელი ნაგაზი.

ნაგაზს „გესლა“ ერქვა. რახანია, მისი სახელი აღარ გასხენებია ქუჯის...

ვერც სადლეგრძელოებმა, ვერც სა-ცივმა და ღორის თავმა, ვერც მრავალ-უამორმა, ვერც კაცა-ბასილამ და ბიკი-კებმა, ვერაფერმა ვერ შებრნია ქუჯის დაბინძულ მეხსიერებაში. მისი სასუკუნ-ვანი გრძნების დახურულ არქებში არ მო-იდნა ახალი წლის დაგორძები. ხან იკითხა, ვისი ქირნილია? ხან - პირელი სექტემ-ბერიაო? ხან კონინჯრობა მიულოცა ოჯახს, ხანაც სიმწიფის ატესტატი...

— არაუშავს, — თქვა ბოლოს ფარნამ,

— ცეცხლს მაინც მამაჩერი ანთებს და

ცეცხლს ვინც დაანთებს დილაზე, მევ-ლისა ისაა ავტომატურად.

სადღარაც 3 საათზე ქალებმა მაგიდის ალაგება დაამთავრეს და ჭურჭელი დაგრძელება. ბერლ ქათმის, ინდაზრის და ღორის ძლებით სავსე დიდი ხის გბი აი-განზე გაიტანა და იქ კარადის თავზე შე-მოდგა, დილით კაცები გაიღვიძებენ და თვითონ აჭმევე ძღვლებს. გული დაუმძიმდა ბერლი და ბერლი და მათ მიაცილებს საბჭოთა სატური და თანხმის სიტყვა ნატოება:

— ამა დაბადები ბერლი და დაგისხედოთ!

— ბავშვებო, ჩამოართვით მეკვლეს ნაბადი და დააბრძანებით თავის თავში! — თქვა ბელამ.

— ნამობრძანდით მეკვლე-ბატონი! — აქეთ-იქით ამოუდენენ დათო და ფიქრია და გრძელი სურვის სათამადოსკენ წაიყ-ვანეს. ქუჯიმ კამაყოფილმა გააბიჯა საპატიოი ბადრაგის თანხმებით და თან საზე-იმო სიტყვა ნატოება:

— ამა დაბადები ბერლი და დაგისხედოთ!

— ბავშვებო, ჩამოართვით მეკვლეს ნაბადი და დააბრძანებით თავის თავში! — თქვა ბელამ.

— ნამობრძანდით მეკვლე-ბატონი! — აქეთ-იქით ამოუდენენ დათო და ფიქრია და გრძელი სურვის სათამადოსკენ წაიყ-ვანეს. ქუჯიმ კამაყოფილმა გააბიჯა საპატიოი ბადრაგის თანხმებით და თან საზე-იმო სიტყვა ნატოება:

— ამა დაბადები ბერლი და დაგისხედოთ!

— ბავშვებო, ჩამოართვით მეკვლეს ნაბადი და დააბრძანებით თავის თავში! — თქვა ბელამ.

— ამა დაბადები ბერლი და დაგისხედოთ!

— ბავშვებო, ჩამოართვით მეკვლეს ნაბადი და დააბრძანებით თავის თავში

ლიტერატურული განვითარების მუნიციპალიტეტი

რექაციამაც არ დააყოვნა: „მზრუნველი
მამების“ რეკომენდაციით გადაცემა
აიყრძალა და გაურკვეველი ვადით გადა-
ნახული იქნა არქივში...

— თარგმნილი გაქვთ მსოფლიო
კლასიკური პოეზიის არაერთი ნიმუში:
ძველებგვიპტური სიმღერები, სპარსი პო-
ეტები, ძველებრაული საგალობლები, შე-
ქსპირი, ჩიკამაცუ, ტირსო და მოლინა,
დანტე, პეტრარკა, მიქელანჯელო, კარ-
ლო გოცი, რილუკე, ნელი ზაქსი, მანდელ-
შტამი, მააკოვსკი, პასტერნაკი და კილევ
ბევრი სხვა — სხვადასხვა ქვეყნისა და
დროის პოეტები. ყოველი მათგანი ცალკე
აღიძული, ანუმზორუბელა სამყროა....

— სწორი ბრძანებაა. ისევ საკუთარი

გაძმოხათევაშის ციტირება მოძიხევს: კა-ცოპბრობის დიდი პოეტები თითქოს ერთ ტრაპეზს შემოსხდომიან, ერთად არიან, როგორც ეს რაფაელის ცნობილ ფრესკაზეა („პარნასი“) გამოხატული. იქ არ არსებობს დროის, გნებავთ, სივრცის ჩვენებული, აკადემიური გაგება. მათლაც, ყველა დიდი პოეტი დროში მოგზაურობს — დღვენადელიდან წარსულში, წარსულიდან ანძყოში... აკი გალაკტიონიც ბრძანებდა: „რუსთაველი მახსოვეს ბავშვი“—ო. ალბათ, ახსოვდათ... ასევეა მთარგმნელიც: როცა თავარი, შენც გინძა არ გინდა, „სულთა მიგრაციის“ კანონს ექვემდებარი და სხვადასხვა დროსა და სივრცეში მოგზაურობს, იმავამინდელ წესებს ემორჩილები, „იქაური ქუდი გახურავს...“

წებისმიერი ენის სიავარგეს, მისი ძალამოსილების დონეს, უპირველესად, ალბათ, მთარგმნელი გრძნობს, რადგან მას თარგმანზე მუშაობისას უზარმაზარი ლექსიკური არსენალის გადასინჯვა უხდება, განსხვავებული, ზოგჯერ ურთიერთგამომრიცხავი სიტყვიერი მასალის მოძიება თა შეიარიბა, ის პროცესია, არ ეოთავ

და სუჯექტია. ეს არიცები, გარეკული
აზრით, ალექსიმიონის გარჯას წააგავს,
რომელიც უსიტყვო მორჩილებას და თვე-
განწირვას მოითხოვს. მაგრამ ამ პროცეს-
ში გარდაუვალია გონიერული დიფერენ-
ციაცია, რადგან სიტყვიერი აქსესუარებ-
ის ხარისხსა და რაგვარობას, ყოველ
კონკრეტულ შემთხვევაში, თავად დათარგ-
მნელი ხახარმოები განსაზღვრავს.

ერთია, როდესაც, ვთქვათ, ბიძლიურ
ფსალმუნებს თარგმნი, ან ფსალმუნებზე
ორიენტირებულ პოეზიას, როგორც ეს
ზემოაღნიშნულ შემთხვევაში იყო, და მე-
ორე — როდესაც „კომედია დელ არტეს“
ცნობილი ნილბების — ტარტალიასა და
პანტალონეს მეტყველებას, „ჩესრიგება: “აქ
უკვე საქმე გვაქვს სახალხო კარნავალთან,
გაზრებისა და ქუჩა-მოედნების მეტყველე-
ბასთან, ზოგჯერ ვითომ ხაზგასმულად
ზეანებულ პაროდიორებულ „მაღალ შტილთ-
ან“, უბრალო ხალხის ფრივოლურ

რამდენიმე ლექსი (მათ შორის, „სიბერის ელეგიაც“) რომ ვთარგმნე. მაშინ ცხონებული ვახუჭტი კოტეტიშვილი მასწავლიდა, ძალიან გამიხარდა, თარგმანები რომ შემიქო. ამას მოჰყვა ფირდოსისა და ომარ ხაიამის პოეტური სტრიქონები, სპარსული კლასიკური ლიტერატურის უკანასკნელი დიდი წარმომადგენლის აბდ-ორ-რაჭმან

ჯამის ღაზელები (ამ თარგმანთავან ზოგი 1966 წლის აღმანას „პირველ სხივში“ დაიბეჭდა, რომელიც იმხანად ბესარიონ ულენტის რედაქტორობით გამოიდოდა). ნათარგმნი მაქვს მეოცე საუკუნის სპარსი პოეტებიც, ე.წ. „შე’რე ნოუს“ (ახალი ლექ-სის) წარმომადგენლები — ნიმა იუშიჯით (წარმომადგლობთ ქართველი იყო) დაწყე-ბული და მეცდი აპავან სალესით დამთავ-რებული („ხომლი“, 1973 წ.). სპარსელებს, როგორც იტყვიან, მსოფლიო მნიშვნელო-ბის შვიდი პოეტი ჰყავთ, თუმცა გორეთე, რომელიც აღტაცებული იყო სპარსული პოეზით (ამას, თუნდაც, მისი „დასავლურ-აღმოსავლური დივანი“ საცნაუროფფა), უთქვამს, რომ იმ ავტორებს შორის, რომ-ლებსაც ამ შვიდი კლასიკოსის გვერდით არ მოიხსენიებენ, ბევრია ჩემზე დიდი პოეტი. ჩემი დაინტერესება აღმოსავლური სამყაროთ, თავის დროზე, სწორედ სპარ-სულმა პოეზიამ განაპირობა, მოჯადოებუ-ლი ვიყავი მისი თვალისმომჭრელი ელვა-რებით და ფერადოვნებით. გახსოვთ თე-იმურაზ პირველი? — „სპარსთა ენისა სიტყვომან მასურვა მუსიკობანი“ — ამ-ბობდა იმავე სპარსელთავან განაწამები მეფე-პოეტი და ცდილობდა, პოლიტიკურ სარიტენზე ნაწვენებ სუსტი და გაუცხოე-ბა პოეტური სიტყვის სითბოთი და უშუა-ლობით გაელლო. მაგრამ ეს კლასიკური სპარსული პოეზის მისამართითა ნათქ-ვამი. რაც შეეხება თანამედროვე პოეტებს, აქ სულ სხვა ტენდენციებთან გვაქვს საქმე, რაც, ვფიქრობ, არანაკლებ საინტერესო უნდა იყოს მკითხველისთვის. მაგრამ ამაზე სხვა დროს...

— თქვენ სტუდენტობისას სახელმწიფო უნივერსიტეტში არსებობდა ახალგაზრდა მწერალთა წრე, ბევრი საინტერესო ადამიანისა და ამბის გახსენება შეგიძლიათ. მამაჩრებისგან მსმენია, რომ სტუდენტები ოცნებობდით დაგეარსებინათ ხელნაწერი ლიტერატურული ჟურნალი.

მოგონებაცაა. ცხოვრება მიდის, გრძელდება, „გარეთ კი — სოფლის სჩრუმეში ჩრდილები წვანან“ — გარდასულთა ჩრდილები... რილკეს უთქვამს — ყოველ ადამიანში მისი დაბადების დღიდან ნელ-ნელა მწიფდებაო სიკედილი. რას იზამ, ასეთია რეალობა... წამი მარადიულობაში, მარადიულობა წამში...

— სენაკში თუ ყოფილხართ ბოლო დროს?

— საერთოდ იძინათად ძინებს იქაურობის მონახულება. ორი კვირის წინ ვიყავი სენაკში, თვალში მეცა აპრების სიმრავლე, წიგნიერებისკენ რომ მოუწოდებდნენ ახალგაზრდობას. მესიამოვნა. სენაკში ყოველთვის იცოდნენ წიგნის ყადრი.

— რას ურჩევდით ახალბედა მთარგმნელებს, რა არის ყველაზე მნიშვნელოვანი ურჩევა? მოშეაბეჭი?

— აქ მე ექსპერტად ნამდვილად ვერ
გამოვლები. ყველა პოეტსა და მთარგმ-

ფილისკენ. ერთი რამ კი დანამდგვილებით შემიძლია ვთქავა: ცუდი პოეტი კარგად ვერ თარგმნის, პოეტიც უნდა იყონ და, შესაბამისად, კარგი მთარგმნელიც. და კიდევ ერთი: ნიჭთან ერთად ცოტა გარჯაცაა საჭირო, რაც მთავარია — წიგნიერება, რაც შემოქმედებითი სინატიფისა და დახვეწილობის საწინდარია: მაპატიეთ, თუ ტრივიალურ აზრებს გახვევთ თავს, მაგრამ ძალიან მიყვარს ბორჩესის გამონათქვამი: რომ ჰყითხეს — სამოთხე როგორ წარმოგიდებიაო, უპასუხა: სამოთხე — ეს არისო უზარმაზარი ბიბლიოთეკა, სადაც ზიხარ და კითხულობ, კითხულობ, კითხულობ უსასრულოდ... ამ სამოთხისკენ დაბრუნებას უსუსურევებ ყველას, მეტადრე ჩეცნეს ახალგაზრდობას; კარგია კომპიუტერი, მაგრამ ვერაფერი შეცვლის იმ მაგიას, რასაც მკითხველისა და წიგნის ურთიერობას ჰქონდა.

— რა მდენიმე წელია ისრაელში ცხოვრობთ... რას საქმიანობთ და საერთოდ, როგორ შეეჩიირ იქაურ ყოფას?

— ისრაელში ოთხი წელი ვმუშაობდი
საქართველოს საელჩოში, ახლა კი
საქართველოს ეპრაელთა მსოფლიო კონ-
გრესში „ვსაქმიანობ“, რომლის სათავო
ოფიციალურობის მიზანი კონგრესი ცხრა
წლის წინ შეიქმნა და მრავალმხრივ საქმი-
ანობას ეწევა. ქართველი ებრაელების
გეოგრაფია საკმაოდ ვრცელია, ამიტომ
კონგრესის ფილიალები ბევრ ქვეყანაშია.
მიზანი ერთია: გააქრითანოს მსოფლიოს
სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრები ქართვე-
ლი ებრაელობა, მისი ძევლი და ახალი თაო-
ბა, შეახსენოს მათ თავიანთი ვინაობა,
სადაურობა. სადღეისოდ კონგრესში ორი

ქართულენოვანი გამოცემაა: ჟურნალი „ერთობა“ და გაზეთი „დროება.“

— აიღა ხელოთა ისებ ათალი, თუ მომი-
გი შემოქმედებითი პაუზა გაქვთ?!

— კვლავინდებურად ვმუშაონ საკუ-
თარ ლექსებზე, ერთი სული მაქვს, როდის
გამოვცემ; ვწერ ესესისტურ წიგნს, რომელ-
იც სამ ტომად არის გააზრებული. ორი
წიგნი უკვე მზადაა. გამოუქვეყნებელი
თარგმანებიც ბლომად დამიგროვდა. დიდი
სურვილი მაქვს, ცალკე წიგნებად გამოვცე
ფსალმუნები, იტალიურ-ესპანური
კლასიკური დრამატურგიის შედევრები
(ტირსო დე მოლინა, კალდერონი, კარლო
გოცი), ალორძინების პოეტები, რილკე, სხ-
ვანი და სხვანი... ყველაფერი რომ შევკრი-
ბო, ბარე ცხრა მოზრდილი ტომი მოიყრი-
და თავს....

გამონათვებამებთან — ერთი სიტყვით, ცხოველების ენასთან, სადაც ესოდება თვალში საცემა სიტყვის ყოფითი წახნაგები, მისი წარმოადგენა „სიტყოთანავთ“

„ବାଟୁରାଳ୍ଲୁରୀ“ ସିନ୍ଧେଦିଲ୍ୟ.
ନାମଦିଗିଲ୍ଲୋ ମିଶ୍ରଲିଙ୍ଗଟାଙ୍କିଲ୍ ଆଳପାତ ମି-
ଶ୍ଵେଦିକାଳୀ ସିନ୍ତ୍ଯପ୍ରସାଦିଲ୍ ଦ୍ୟାମରାଜା ଏ.ବ୍. ଓରଗିଲ୍
ତୁ ଶ୍ଵାରାଗିଲ୍, ଶ୍ଵେତ ତୁ ଆଲାନ ସିନ୍ତ୍ଯପ୍ରସାଦିଲ୍
ନେହିଲିମିରୀରୀ, ଗାର୍ଗେନ୍ଦ୍ରନ୍ଦୁଲାଦ ଦ୍ୟାମରାଜା ଏରାଟାଳ୍
ଶ୍ଵେତପାରା ଦା ପିନ୍ଦକ୍ଷେତ୍ରାଲ୍ ସିନ୍ତ୍ଯପ୍ରସାଦ ତୁ ବି ସା-
ତାନାଳି କ୍ରନ୍ତିକ୍ଷେତ୍ରି ଅର ଥିଲ୍, ତିନିକ୍ଷେତ୍ର
ମିଶ୍ରଦିରାଳ୍ଲେଖିଲ୍ଲିଙ୍କିଲ୍ ଦା ମିଶ୍ରକ୍ରନ୍ଦାପ୍ରିଲ୍
ମୁଖିଲାସ ନାଦାଗାୟ. ଲୁଗିଲ୍ ମୁଖିଲାକ ଜ୍ଞାନ, ସମ୍ଭନ୍ଦ-
ଅରନ୍ଦ, ମରାଵଳାଦା ହିରିଗ୍ରେବ୍ୟଲ୍ ନେହିଲି-
ମିରୀରୀ ଲୋକିରାତିଶ୍ୱରିଲ୍ „କ୍ରେଶ୍ଟମାତିଶ୍ୱ
କ୍ଷୁଦ୍ରେଖିଲ୍ଲିଙ୍କିଲ୍“.

- თუ განსოვთ, რა თაოგაზეთ პიოველად?
- მეორე კურსზე ვიყავი, რუდაქის

କୁଣ୍ଡଳ ପାତାରୀ ମହିଳା, ପାନ୍ଦିରାଜା

როგორც უკვე მოგასხეხეთ, სპარსული ენის თარჯიშმად გამიშვეს ირანში, სადაც სამი წელი ვეტებაობდა. იქ გატარებულმა წლებმა ბევრი რამ მომცა წმინდა ლიტერატურული თვალსაზრისითაც. შიუხედავად მთარგმნელობითი საქმიანობასა, მთელი ამ ხნის განვითარებაში ერთი წუთითაც არ შემიზუვებია საკუთარი ლექსების წერა.

— ახლანან ოქვენი ბოლო სონეტები „24 საათის“ დამატებაში „უიქენდი“ დაიბეჭდა. ერთ-ერთი სონეტის ორ სტრიქონს გაგასხენებთ: „გუშგუშებს ცეცხლი კერიაში, ფუსფუსებს მდედრი, გარეთ — კი სოფლის სიჩუმეში ჩრდილები წვანან!“ ამ სტრიქონებში წარსული, პავშობის წლების მონატრება ამოვიკითხე...“

— მიქირს საკუთარ ლექსებზე ლაპარ-
აკი. გეთანხმებით, ეს ალბათ ბავშვობის

პოვთი ბედისნერისა და ნიჭის ნაზავია. ბედისნერა მიუძღვება წუთისოფლის გზაზე. ნიჭი გზას უნათებს, რათა არ ასცდეს განჩინებულ ხვედრს.

ბაადურ ბაალარჯიშვილმა ბედისწერის კარნახით იცხოვრა. იცხოვრა ისე ჩუმად, უხმაუროდ და ტანჯვით, როგორც ნიჭი-ერ შემოქმედს შეეფერება.

მუდამ ჩრდილში იდგა. არასოდეს უძებნია სახელი და დიდება, რადგან იცოდა, რომ ჭეშმარიტება არსებობს არა იქ, სადაც არის პატივმოყვარეობა, არამედ იქ, სადაც კონკრეტობს სიტყვა.

თხემით ტერფამდე პოეტი იყო. სწამდა სიტყვისა და ლექსის ძალა, როგორც ღვ-თაების მაღლი და ერთგულად, მოწამის თავდადებით ემსახურებოდა პოეზიის პირ-ვიომიზზა.

გარეგნობითაც მონამეს ჰელიუმის გამოხედვა ჰქონდა. მეუდაბნოვის სიდიჯით დადიოდა. რაღაც მისტიკური სხივი იმაღლებოდა მისი გამოუცნობი ხასიათის სიღრმეებში, მაგრამ, ამავე დროს, იყო უაღრესად გახსნილი, თანამედროვე, რაციონალურად მოაზროვნე პოეტი.

არის მის ლექსებში რაღაც ისეთი, ან-
დამატურს რომ იტყვიან, ყურადღებას რომ
მიგაქცევინებს რომელიმე დეტალზე, მი-
გიზიდავს, დაგამახსოვრდება და აგეკვი-
ატება, როგორც სიზმრის ფრაგმენტი.

სიტყვები და სტრიქონები ისე აქვს
დალაგებული, გეგონება სიმღერიდან
ამოზნიდავთო. ფრაზები მუსიკალური
აკორდებიყოთ ერწყმის ერთმანეთს და ამგ-
ვარად იქმნება რიტმული, სევდიანი, ში-
ნაარსიანი მელოდიები, რომლებიც ყო-
ველთვის მეტისმეტად მძაფრ, სოციალუ-
რად აქტუალურ მოტივებს გადმოსცემს.

ბაადურ ბალარჯიშვილი იმ პოეტურ
თაობას მიეკუთვნება, რომელსაც დროის
შესაბამისი მისია და მოვალეობა დაეკისრა
და თუ ამ თაობის, სამოცდაათანელების,
შემოქმედებაში ეპოქამ თავისი თავი
გამოხატა, ეს ამ საინტერესო და თვითმყ-
ოფადი შემოქმედის დამსახურებაც არის.

თელავი იყო მისი პარნასი. აქედან იღებდა უშრეტ პოეტურ ენერგიას. ამ მშვენიერი, პატრიარქალური ქალაქის გარემო სიცოცხლე ვერ წარმოედგინა. მშობლიურ მიწას ისე იყო შეზრდილ-შეთვისებული,

„ეს ლაგაზი უკვე ვიყავ...“

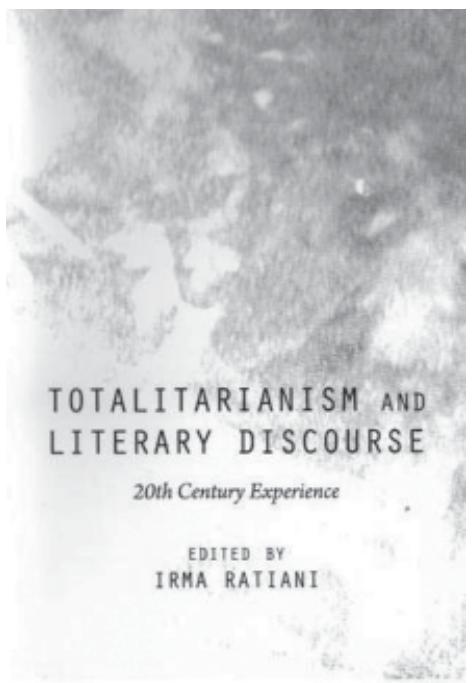

როგორც ანტეოსი საყვარელ დედას.

ადგილის კოლორიტი თუ ვინმეს აქვს
გამოხატული თანამედროვე ქართულ პოე-

ზიაში, ერთ-ერთი ბააღურიც არის. ფორმათა სიხისტე, აზრის სიმკვეთორე, პირდაპირობა და გადამდები სილალე — ეს ის

„ტოტალიტარიზმი და ლიტერატურული დისკურსი“

2012 წელს გამომცემლობამ “Cambridge Scholars Publishing” გამოსცა წიგნი „ტოტალიტარიზმი და ლიტერატურული დისკურსი. მე-20 საუკუნის გამოცდილება“ (“Totalitarianism and Literary Discourse. 20th Century Experience”), რომელიც მომზადდა შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერა-

შუტში. წიგნის რედაქტორია დირექტორი, პროფესორი. უძვლად დაედო 2009 წელს, იმას ინსტიტუტში ჩატარებული ლიტერატურის ინსტიტუტთან შეთანხმებით, თემა გააგრძელეს არიელის უნივერსიტეტსა (ისრაელი) და ბულგარული ლიტერატურის ინსტიტუტში. თბილისის კონფერენციის დასრულების შემდეგ, 2010 წელს ქართულ ენაზე დაიტენდა მასალების კრებული, რომლის ელექტრონულმა ვერსიამაც ფართო საერთაშორისო ყურადღება მიიზიდა. კრებულით დაინტერესდნენ უცხოური საგამომცემლო სახლები. ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის გადაწყვეტილებით, მასალების რჩეულობის მიზანით, მასალების კრებული 2012 წელს ინგლისურ ენაზე გამოსცა ცნობილ მა ინგლისურმა საგამომცემლო სახლმა — “Cambridge Scholars Publishing”.

Cambridge University Publishing
ეს არის ფილოლოგიური, კერძოდ,
ლიტერატურათმცოდნეობითი პროფესიული
ის პირველი სამეცნიერო წიგნი, რომელ
იც მომზადდა საქართველოში, ქართულ
კვლევით ცენტრში და რომელმაც საერ-
თაშორისო აღიარება მოიპოვა. წიგნის
მთავარი თემაა ტოტალიტარიზმი და მისი
გავლენა საზოგადოებრივი ცნობიერების
ისეთ მნიშვნელოვან სფეროზე, როგორი-
ცაა ლიტერატურა. წიგნში დასმული და
გამოკვლეულია ძალზე საყურადღებო
პრობლემები: პოლიტიკური დიქტატურა
და შემოქმედებითი თავისუფლება; ტო-

ტალიტარული ეპოქის მითები და სტერეოტიპები; ტოტალიტარიზმი და აზროვნების ალტერნატიული მოდელები; ლიტერატურა, კრიტიკა და პოლიტიკური ტერორი; მთავარი და მარგინალური ჟანრები ტოტალიტარიზმის ეპოქის ლიტერატურაში და სხვა. მეცნიერები, მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებიდან, ცდილობენ პასუხი გასცენ ურთულეს კითხვებს და წარმოაჩინონ ტოტალიტარული რეჟიმების, განსაკუთრებით საბჭოთა ტოტალიტარიზმის უარყოფითი კვალი ლიტერატურულ აზროვნებასა და პროცესზე. კვლევის სფეროში შემოდის სხვა-დასხვა წაციონალური ლიტერატურები, მათ შორის, ქართული, მისი მტკიცნეული გამოცდილებით.

ასეთი შინაარსის წიგნის დასტამბეჭვის უცხოულ უცხოურ გამომცემში არის არამარტო უაღრესად სერიოზული ნაბიჯი, გადადგმული ხანგრძლივი ისტორიული და კულტურული იზოლაციის დაქლევის გზაზე, არამედ — მნიშვნელოვანი წინსვლაც თანამედროვე ქართული მეცნიერების ინტერნაციონალიზაციისაკენ, რაც უსათუოდ შეუწყობს ხელს ქართული ფილოლოგიური სკოლის მიღწევების ექსპორტს საერთაშორისო სამეცნიერო სივრცეში.

ლიტერატურული გაზეთი

გამოდის საქართველოს კულტურისა და კალისტოს დაცვის სამინისტროს ფინანსური მხარდაჭაობით

რედაქტორი ირაკლი ჯავახაძე
რედაქტორის მოადგილე უჩა შერაზადიშვილი
უურნალისტები ხათუნა ალხაზიშვილი, ნანა კობაიძე, თამარ უურული
ტელ.: 2292196; მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com